

พัฒนาการของการถ่ายทอดการสอนขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2531)

THE DEVELOPMENT OF WESTERN VOCAL PEDAGOGICAL TRANSMISSION IN THAILAND AFTER THE POLITICAL TRANSITION (1932-1988)

อวิสดากานต์ ภูมิ,^{*1} วิชฎาลัมพ์ เหล่าวานิช,¹ สมชัย ตระการรุ่ง,² ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์¹

¹คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม ประเทศไทย

Awasdakan Poomee,^{*1} Vitchatalum Laovanich,¹ Somchai Trakarnrung,² Yootthana Chuppunnarat¹

¹Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

²Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, Nakhon Pathom, Thailand

Received 05/11/2025, Revised 03/04/2026, Accepted 07/05/2026

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์ : การสอนขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากขนบการขับร้องตะวันตกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ส่งผลให้รูปแบบการขับร้องในประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่เพลงไทยสากล และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม กระบวนการพัฒนาการและกลไกการ “ถ่ายทอด” องค์ความรู้ด้านการสอนขับร้องดังกล่าวยังไม่ปรากฏหลักฐานเชิงระบบอย่างชัดเจน และยังไม่พบงานวิจัยที่อธิบายรูปแบบ วิธีการ และกลไกในการถ่ายทอดในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของการถ่ายทอดการสอนขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่ส่งผลต่อภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมและระบบการศึกษาของชาติอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีการศึกษา : งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research Methodology) โดยรวบรวมและวิเคราะห์หลักฐานขั้นต้นและชั้นรอง ได้แก่ ตำราและเอกสารการสอนขับร้องและดนตรีจำนวน 20 เล่ม เอกสารชีวประวัติครู-อาจารย์ผู้สอนขับร้องและดนตรีในช่วงเวลาที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 22 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มครู-อาจารย์สอนขับร้องและดนตรี ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกและถ่ายทอดองค์ความรู้โดยตรง และ (2) กลุ่มศิษย์ผู้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านขับร้องและดนตรีโดยตรง การวิเคราะห์มุ่งเน้นการสังเคราะห์หลักการสอน วิธีการฝึก และกลไกการถ่ายทอดองค์ความรู้ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์

ผลการศึกษา : ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการของการถ่ายทอดการสอนขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531 สามารถจำแนกออกเป็น 3 ยุคสำคัญตามบริบททางสังคมและการเมือง ได้แก่ (1) ยุคก่อร่างแห่งการวางรากฐาน (พ.ศ. 2475-2500) ซึ่งรัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการเรียนการสอนผ่านนโยบายรัฐนิยมและการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางดนตรี (2) ยุคเข้าสู่ระบบการศึกษา (พ.ศ. 2501-2515) ที่การสอนขับร้องแบบตะวันตกถูกบูรณาการเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ และ (3) ยุคพัฒนาการ (พ.ศ. 2516-2531) ซึ่งเกิดการส่งต่อองค์ความรู้จากครูรุ่นบุกเบิก

* Corresponding author, email: awasdakan.po@ssru.ac.th

สู่ศิษย์รุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ลำดับการถ่ายทอดทางการสอน (Pedagogical lineage) มีความชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การสังเคราะห์หลักการและแนวคิดการถ่ายทอดยังสามารถจำแนกออกเป็น “สำนักคิดขับร้อง” 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) สำนักคิดขับร้องเชิงทฤษฎีดนตรี 2) สำนักคิดขับร้องคลาสสิก-เชิงวิชาการสถาบัน 3) สำนักคิดขับร้องเชิงปฏิบัติ และ 4) สำนักคิดขับร้องเชิงคลาสสิก-ชาตินิยม โดยมีครู-อาจารย์สำคัญทำหน้าที่เป็นแกนกลางของการถ่ายทอดในแต่ละสำนัก

บทสรุป : ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พัฒนาการของการถ่ายทอดการสอนขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยมิได้เป็นเพียงการรับอิทธิพลจากตะวันตก หากแต่เป็นกระบวนการปรับประยุกต์องค์ความรู้ผ่านกลไกการถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์ในแต่ละยุคสมัย การทำความเข้าใจกลวิธีการถ่ายทอดดังกล่าวช่วยอธิบายการเปลี่ยนผ่านจากแนวคิดการสอนแบบตะวันตกสู่บริบทไทย และสะท้อนรากฐานสำคัญของการเรียนการสอนขับร้องในสถาบันการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ : พัฒนาการและการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตก / สำนักคิดขับร้องแบบตะวันตก / หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

Abstract

Background and Objectives: Western vocal pedagogy in Thailand has been influenced by Western singing traditions since the reign of King Rama V. This influence led to a transition in Thai singing styles toward modern Thai song (*Phleng Thai Sakon*) and has continued to develop to the present. However, the developmental processes and mechanisms for the “transmission” of such vocal pedagogical knowledge lack clear systematic evidence. Furthermore, there is an absence of concrete research explaining the models, methods, and strategies of transmission amidst social and political changes. Therefore, this research aims to investigate the development of Western vocal pedagogy transmission in Thailand between 1932 and 1988. This period marks a significant era following the political transition that substantially impacted the nation’s cultural landscape and educational system.

Methods: This study employs historical research methodology by collecting and analyzing primary and secondary sources. These sources include 20 textbooks and teaching documents related to singing and music, as well as biographies of vocal and music instructors from the studied period. Additionally, in-depth interviews were conducted with 22 key informants, divided into two groups: (1) teachers and instructors who directly transmitted the knowledge, and (2) students who were recipients of such knowledge. The analysis focuses on synthesizing teaching principles, training methods, and knowledge transmission mechanisms within the context of the teacher-student relationship.

Results: The findings reveal that the development of Western vocal pedagogy transmission in Thailand between 1932 and 1988 can be categorized into three key eras based on the socio-political context: (1) The Foundational Era (1932–1957): The state played a crucial role in determining instructional direction through nationalist policies and the establishment of music institutions. (2) The Era of Educational System Integration (1958–1972): Western vocal instruction was systematically integrated into higher education levels. (3) The Developmental Era (1973–1988): Continuous knowledge transmission occurred from pioneer teachers to a new generation of

students, resulting in a clearer pedagogical lineage. Furthermore, the synthesis of transmission principles and concepts identified four main “schools of vocal pedagogy”: the Music Theory-Based School, the Institutional Academic-Classical School, the Performance-Oriented School, and the Nationalistic-Classical School. Key instructors served as the core centers of transmission for each school.

Conclusions: The research results indicate that the development of Western vocal pedagogy transmission in Thailand was not merely a passive reception of Western influence. Instead, it was a process of adapting and applying knowledge through the mechanism of transmission from teacher to student in each era. Understanding these transmission strategies helps elucidate the transition from Western teaching concepts to the Thai context and reflects the essential foundations of vocal instruction in Thai educational institutions today.

Keywords: Development and Transmission of Western Vocal Music / Schools of Western Vocal Thought / After the Political Transition

บทนำ (Introduction)

การขับร้องแบบตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทและกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมดนตรีไทยร่วมสมัยเป็นเวลายาวนาน โดยมีหลักฐานการเข้ามาของการขับร้องประสานเสียงแบบตะวันตกตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) ผ่านความพยายามของมิชชันนารี¹ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการศึกษาด้านเสียงถึงรากฐานและกระบวนการ “ถ่ายทอด” องค์ความรู้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบกลับมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของประวัติศาสตร์ไทยในทุกมิติ ช่องว่างเชิงวิชาการนี้ทำให้ขาดความเข้าใจต่อพัฒนาการด้านสอนขับร้องตะวันตกในมิติเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในงานวิจัยนี้คำว่า “ตะวันตก” มิได้ใช้ในความหมายเชิงภูมิศาสตร์ หากแต่หมายถึง ขนบและระบบการสอนดนตรีที่มีรากฐานจากดนตรีศิลปะตะวันตก (Western art music tradition) ซึ่งครอบคลุมการใช้ระบบโน้ตสากล (Western notation) ระบบทฤษฎีดนตรี เทคนิคการขับร้อง ตลอดจนแนวคิดและสุนทรียภาพที่เป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนขับร้องในสถาบันการศึกษาภายใต้กรอบความหมายดังกล่าว การขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย หมายถึง การขับร้องที่ใช้เทคนิคการขับร้องสามนัย ได้แก่ (1) การขับร้องตะวันตก ในขนบการขับร้องคลาสสิก เช่น การขับร้องแนวลีลา คานโต (Bel Canto) การขับร้องโอเปร่า (Opera) และการขับร้องเพลงศิลป์ (Art Songs) (2) การขับร้องเพลงไทยสากล (Popular Music) และ (3) การขับร้องลูกกรุง ซึ่งทั้งสามนัยล้วนเป็นผลลัพธ์ของการปรับประยุกต์องค์ความรู้จากระบบการสอนขับร้องแบบตะวันตกในบริบทสังคมไทย ขณะที่คำว่า “การถ่ายทอด” ในงานวิจัยนี้หมายถึงกระบวนการส่งต่อองค์ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และองค์ความรู้แฝง (Tacit knowledge) ด้านการสอนขับร้องผ่านความสัมพันธ์ระหว่าง “ครู” และ “ศิษย์” ตามโมเดลการถ่ายทอดความรู้ระหว่างครูสู่ศิษย์ (Master-Apprentice Model) ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาศิษย์ให้สามารถเติบโตและสืบทอดบทบาทเป็นครูในรุ่นต่อไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาพัฒนาการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตก โดยจำกัดขอบเขตการวิจัยช่วงเวลาหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง เนื่องจากเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาระบบการศึกษาภายในประเทศ รวมถึงมีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี-ขับร้องไว้ในหลักสูตรการศึกษาในระบบ

¹ Jittapim Yamprai, 2011, cited in Vitchatalum Laovanich and Somchai Trakarnrung, “Marginalization of Music Subject in Thai Basic Education Curriculum: An Archaeology of Knowledge Approach,” *Fine Art International* 17, no. 1 (2013): 40.

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พบว่ามีความพยายามในการนำทฤษฎีดนตรีตะวันตกใช้ในการสอนก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะผลงานของ พันโท พระอภัยพลรบ (เพ็ง เพ็ญกุล) ซึ่งได้เรียบเรียงตำรา “ดนตรีวิทยา” และ “แบบหัดอ่านเสียง” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตำราดังกล่าวนับเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวในการนำการบันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก (Western Notation) เข้ามาใช้ในการทฤษฎีและดนตรีสมัยใหม่ ซึ่งถือเป็น ‘สภาวะก่อนหน้า’ (Proto-State) ที่สำคัญของดนตรีตะวันตกในสังคมไทย²

บริบทสำคัญที่ทำให้ช่วงเวลาหลัง พ.ศ. 2475 มีความน่าสนใจเป็นพิเศษ กล่าวคือ การที่รัฐบาลคณะราษฎร โดยเฉพาะในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้นำดนตรีตะวันตกมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างชาติ (Nation-Building) ผ่านนโยบาย “รัฐนิยม” การกระทำของรัฐดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ผ่านแนวคิด “โครงสร้างอำนาจทางวัฒนธรรม” (Cultural Hegemony) ของ Antonio Gramsci³ ซึ่งอธิบายว่าชนชั้นปกครองไม่ได้ใช้อำนาจบังคับเพียงอย่างเดียว แต่สร้างความยินยอมพร้อมใจจากมวลชน โดยทำให้ค่านิยมและโลกทัศน์ของตนกลายเป็นสามัญสำนึกที่สังคมยอมรับ ดังนั้น การส่งเสริมดนตรีตะวันตกจึงเป็น “กระบวนการในการจัดการโครงสร้างอำนาจทางวัฒนธรรม” (Hegemonic Project) ที่รัฐใช้เพื่อสถาปนา “ความเป็นไทยสมัยใหม่” ให้เป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม โดยเผยแพร่อุดมการณ์ผ่านกลไกของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระบบและนอกระบบ การสอนและถ่ายทอดวิชาขับร้องแบบตะวันตก การก่อตั้งวงดนตรีในหน่วยงานราชการ และการเผยแพร่บทเพลงผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง แม้จะมีงานวิจัยที่ศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในภาพรวมหรือการศึกษาพัฒนาการเพลงไทยสากล⁴ แต่งานวิจัยเหล่านี้ยังไม่ได้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ “กลไกการถ่ายทอด” องค์ความรู้ในเชิงลึกทางดนตรีศึกษา

ดังนั้น เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการส่งต่อองค์ความรู้และทักษะการขับร้องที่ซับซ้อนจาก “ครู” สู่ “ศิษย์” ในระดับจุลภาคที่เกิดขึ้นจริง งานวิจัยนี้จึงได้นำ “โมเดลการถ่ายทอดความรู้ระหว่างครูสู่ศิษย์” (The Master-Apprentice Model) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีหลักในการวิเคราะห์ โมเดลดังกล่าวเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการดนตรีศึกษามาอย่างยาวนาน⁵ โดยมีหัวใจสำคัญคือความสัมพันธ์ที่ “ครู” (Master) ไม่เพียงแต่สอนทักษะที่จับต้องได้ แต่ยังถ่ายทอดองค์ความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ค่านิยม ปรัชญา และอัตลักษณ์ความเป็นมืออาชีพให้แก่ “ศิษย์” (Apprentice) โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการที่ศิษย์สามารถพัฒนาตนเองจนกลายเป็นครูในรุ่นต่อไปได้

² Phra Aphaiphonrob, *Music Reading Practice, Volume 1* (Phra Nakorn: Sophon Phiphat Thanakorn Printing House, 1912), 1-32. (in Thai); Francis Nuntasukon, “The Siamese Historical Music Transcription of ‘Phra Aphaiphonrob’: The Pioneer Musicologist of Thailand,” *Silpakorn University Journal* 41, no. 5 (September-October 2021): 57-69. (in Thai)

³ Antonio Gramsci, *Selections from the Prison Notebooks*, ed. and trans. Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith (New York: International Publishers, 1971).

⁴ Nachaya Natchanawakul, “Western Music in Siam: The Development between A.C. 1841-1941” (PhD diss., Mahidol University, 2012). (in Thai); Nutthan Inkhong, “Development, Characteristics and Knowledge of Thai Popular Singing” (PhD diss., Mahidol University, 2016). (in Thai); Tharanat Hin-on, “Lakorn Rong Gramophone Records: Reflection of Entertainment Culture from 1905 to 1931,” *Journal of Humanities, Social Sciences and Arts* 2, no. 1 (January-June 2020): 68. (in Thai)

⁵ Stefan Gies, “The Birth of the Oslo Conservatoire out of the Spirit of the Master-Apprentice Model,” in *Higher Music Education: Historical Perspectives*, ed. Øivind Varkøy, Ellen M. Stabell, and Bjørnar Utne-Reitan (Oslo: Cappelen Damm academic, 2023), 15-37; Ryan Daniel and Kelly Parkes, “The Apprentice to Master Journey: Exploring Tertiary Music Instrument Teachers’ Reflections on Their Experiences as Learner,” *Journal of Arts and Humanities* 4, no. 3 (March 2015): 52-63; Marion Long et al., “Conservatoire Students’ Experiences and Perceptions of Instrument-Specific Master Classes,” *Music Education Research* 16, no. 2 (2014): 176-192, <https://doi.org/10.1080/14613808.2013.859659>.

การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดนี้ทำให้เห็นว่า พัฒนาการการขับร้องในไทยไม่ใช่กระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างกระจัดกระจาย หากแต่ดำเนินไปผ่านลำดับการสืบทอดทางปรัชญาการสอน (Pedagogical Lineage) ที่มีลักษณะเฉพาะและสืบเนื่องกันมา การวิเคราะห์ผ่านมุมมองนี้ได้นำไปสู่คุณูปการที่สำคัญที่สุดของงานวิจัยชิ้นนี้ นั่นคือการสังเคราะห์และนำเสนอ “สำนักคิด ขับร้อง” (Schools of Thought) ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของลำดับการสืบทอดทางปรัชญาการสอนในรูปแบบครู-ศิษย์ที่แตกต่างกัน งานวิจัยนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการบันทึกข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นการเสนอข้อถกเถียงเชิงวิเคราะห์ว่า พัฒนาการการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย เป็นผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการอำนาจทางวัฒนธรรม (Cultural Hegemonic Project) ในระดับมหภาคของรัฐ กับกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในระดับจุลภาคผ่านโมเดล การถ่ายทอดความรู้ระหว่างครูสู่ศิษย์ (The Master-Apprentice Model) ซึ่งได้ก่อให้เกิดสำนักคิดที่มีปรัชญาและแนวปฏิบัติ ที่แตกต่างกัน และได้กลายเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อการเรียนการสอนขับร้องแบบตะวันตกในสถาบันการศึกษา ของไทยมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531 และสังเคราะห์สำนักคิดขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ⁶ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เป็นแกนหลักเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ พัฒนาการการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งหลัก ดังนี้

การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์หลักฐานชั้นต้นและชั้นรองที่เกี่ยวข้อง⁷ ได้แก่ เอกสารการสอน ขับร้องแบบตะวันตกที่เรียบเรียงเป็นภาษาไทยจำนวน 20 เล่ม บันทึกทางราชการ ชีวประวัติ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจบริบททางสังคม การเมือง และการศึกษาที่มีผลต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ขับร้องแบบตะวันตก **การสัมภาษณ์เชิงลึก** ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความรู้ตรงกับประเด็นที่ศึกษา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจนในการแบ่งผู้ให้ข้อมูล เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่มที่ 1 กลุ่มครู-อาจารย์สอนขับร้องและดนตรีซึ่งเป็นผู้บุกเบิกและถ่ายทอดองค์ความรู้โดยตรง** เป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในการสอนขับร้องหรือดนตรีตะวันตกในช่วงเวลาที่ศึกษา (พ.ศ. 2475-2531) และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานหรือพัฒนาการขับร้องในประเทศไทย **กลุ่มที่ 2 กลุ่มลูกศิษย์ผู้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านขับร้องและดนตรีโดยตรง** เป็นผู้ที่เคยศึกษาและรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการขับร้องโดยตรงจากครู-อาจารย์ในกลุ่มที่ 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนมุมมองจากผู้เรียนและยืนยันการสืบทอดองค์ความรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามหลักขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ซึ่งครอบคลุมประเด็น

⁶ Chai Podhisita, *The Science and Art of Qualitative Research*, 9th ed. (Bangkok: Amarin Printing and Publishing, 2021). (in Thai)

⁷ Supang Chantavanich, *Data Analysis in Qualitative Research* (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2016). (in Thai)

สำคัญ ได้แก่ ปรัชญาการสอน วิธีการและเทคนิคการสอน แบบฝึกหัดและบทเพลงที่ใช้ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมในยุคนั้น และอิทธิพลเพลงที่ได้รับจากครูของตน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยมีกระบวนการดังนี้

1) **การถอดเทปและการสร้างฐานข้อมูล** ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดถูกถอดเทปแบบคำต่อคำและนำมารวมกับข้อมูลจากเอกสารเพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์การเข้ารหัสข้อมูล ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดซ้ำหลายครั้ง และดำเนินการเข้ารหัสข้อมูลเพื่อระบุแนวคิด ประเด็น และรูปแบบที่ปรากฏขึ้นซ้ำ ๆ ในข้อมูล 2) **การสังเคราะห์และตีความ** ข้อมูลที่ผ่านการเข้ารหัสถูกนำมาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้การแบ่งยุคสมัยตามลำดับเวลา เป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบและนำเสนอข้อมูลพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ยุค จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการสร้างประเพณีวิทยา เพื่อสังเคราะห์แนวคิดและปรัชญาการสอนที่แตกต่าง จนได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ “สำนักคิดขับร้อง” ที่มีแนวทางต่างกัน

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้ข้อสรุปของงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบและตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน 3 แหล่ง ได้แก่ 1) ข้อมูลจากเอกสารการสอนและบันทึกทางประวัติศาสตร์ 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มครู-อาจารย์สอนขับร้องและดนตรีผู้บุกเบิก และ 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มลูกศิษย์ผู้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านขับร้องและดนตรีโดยตรง กระบวนการเหล่านี้ช่วยยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ลดอคติที่อาจเกิดขึ้นจากแหล่งข้อมูลเดียว สร้างข้อสรุปที่มีความหนักแน่นและรอบด้านมากขึ้น โครงการวิจัยเรื่อง การถ่ายทอดวิธีการสอนขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้ไปรับรองการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน โครงการวิจัยเลขที่ 680173 รูปแบบพิชการณาทบวณแบบลดขั้นตอน โดยกลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2

ผลการวิจัย (Results)

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย เป็นการสืบทอดองค์ความรู้ระหว่างครูและศิษย์ (Pedagogical lineage) ที่มีปรัชญา วิธีการสอนและบริบทของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยเลี้ยงการตีความในเชิงนามธรรม งานวิจัยนี้จึงใช้คำว่า “สำนักคิดขับร้อง” ในฐานะการเรียกขานเชิงพรรณนาของการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Pedagogical transmission) ที่สังเคราะห์ขึ้นจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มิได้มุ่งเสนอกรอบทฤษฎีเชิงนามธรรมแต่อย่างใด

ผลการวิจัยนี้นำเสนอพัฒนาการของการถ่ายทอดการร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยผ่านการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ตามลำดับเวลาและการสังเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดทางการสอน (Patterns of Pedagogical transmission) ที่ปรากฏในแต่ละยุคสมัย การวิเคราะห์ดังกล่าวมิได้มุ่งจัดประเภทเชิงทฤษฎี หากแต่พิจารณาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ ตำราเรียน เนื้อหาการสอน วิธีการฝึก เทคนิคการสอน การจัดการเรียนการสอนในสถาบัน และลำดับการสืบทอดระหว่างครูกับศิษย์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ภายใต้บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยได้ก่อรูปเป็นแนวทางที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันอย่างชัดเจน และสามารถแบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ยุคสมัย ทั้งนี้การแบ่งยุคสมัยดังกล่าวมิได้มีเจตนาเพื่อระบุจุดเริ่มต้นของการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย หากแต่เป็นการกำหนดกรอบเวลาเชิงวิเคราะห์ โดยบทความนี้มีได้เสนอให้ พ.ศ. 2475 เป็นจุดเริ่มต้นของการขับร้องแบบตะวันตก หากแต่เป็นจุดที่องค์ความรู้ดังกล่าวถูกสถาปนาให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างรัฐและระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ

ยุคที่ 1 ยุคก่อร่างแห่งการวางรากฐาน (พ.ศ. 2475-2500) ยุคก่อร่างแห่งการวางรากฐานเริ่มต้นขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยเผชิญกับผลกระทบทางเศรษฐกิจอันสืบเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ทั่วโลก ส่งผลให้รัฐต้องปรับลดงบประมาณและยุบหน่วยงานราชการบางส่วน อย่างไรก็ตาม ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รัฐบาลคณะราษฎร โดยเฉพาะในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ดำเนินนโยบาย “รัฐนิยม” อย่างชัดเจน โดยมีเป้าหมายในการสร้างชาติไทยให้มีความทันสมัยทัดเทียมนานาชาติ⁸ นโยบายดังกล่าวปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการกำหนดทิศทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษาในช่วงปลายทศวรรษ 2470 ถึงทศวรรษ 2490 ภายใต้นโยบายของรัฐ ดนตรีและศิลปะจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปทางวัฒนธรรม ขณะที่ดนตรีไทยแบบดั้งเดิมถูกลดบทบาทลงตามแนวคิดของรัฐนิยม หลักฐานเชิงประจักษ์ในช่วงเวลานี้ปรากฏจากการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีตะวันตกอย่างเป็นทางการ เช่น การจัดแสดงดนตรีซิมโฟนีและการขับร้องโอเปร่าในงานพิธีและกิจกรรมสำคัญของรัฐ⁹ ตลอดจนการใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นชาติสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดการจัดตั้งสถาบันและหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการถ่ายทอดวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก ได้แก่ โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2477¹⁰ และวงดนตรีกรมโฆษณาการซึ่งมีบทบาทในการเผยแพร่นโยบายและอุดมการณ์ของรัฐสู่สาธารณชน ปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นควบคู่กับบริบทดังกล่าว คือการกำเนิดของ “เพลงไทยสากล”¹¹ ซึ่งสะท้อนกระบวนการผสมผสานระหว่างโครงสร้างดนตรีตะวันตกกับท่วงทำนองและรสนิยมของสังคมไทย การถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในยุคก่อร่างแห่งการวางรากฐานจึงมิได้เกิดขึ้นในทิศทางเดียว หากแต่ขับเคลื่อนไปในทิศทางหลักในการวางรากฐาน 3 ประการผ่านบทบาทของบุคคลสำคัญ 3 ท่าน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นจุดตั้งต้นของสำนักคิดด้านการขับร้องในประเทศไทย

ประการแรก 1 การวางรากฐานเชิงทฤษฎี ปรากฏอย่างชัดเจนผ่านบทบาทของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ผู้เรียบเรียงตำราหลักวิชาดนตรีและขับร้อง ซึ่งนับเป็นตำราการขับร้องแบบตะวันตกฉบับภาษาไทยเล่มแรกของประเทศ ดังปรากฏใน Figure 1 รวมถึงหนังสือชุด หลักวิชาดนตรีและขับร้อง เล่ม 1-3 ตำราเหล่านี้สะท้อนแนวคิดการถ่ายทอดที่ให้ความสำคัญกับการอ่านเขียนโน้ตและทฤษฎีดนตรีเป็นฐาน อันสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาของรัฐในช่วงเวลาดังกล่าวที่มุ่งเน้นความเป็นระบบและการวัดผลที่ชัดเจน

ประการที่สอง 2 การวางรากฐานในสถาบันของรัฐ ปรากฏผ่านการดำเนินงานของโรงเรียนนาฏดุริยางค์หรือวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน โดยมีครูวิมลพรตรา มีสุข เป็นบุคคลสำคัญในการนำการขับร้องคลาสสิกตะวันตกเข้าสู่ระบบการศึกษาของรัฐอย่างเป็นทางการ ดังปรากฏใน Figure 2 รูปแบบการสอนในช่วงนี้มีลักษณะเคร่งครัดตามแบบแผนดนตรีคลาสสิกตะวันตก โดยเน้นการฝึกการหายใจ การไล่เสียงในบันไดเสียง (Scales) และการขับร้องบทเพลงคลาสสิกภาษาต่างประเทศผ่านกระบวนการถ่ายทอดที่เป็นระบบและเข้มข้น

ประการที่สาม 3 การวางรากฐานเชิงปฏิบัติ ปรากฏผ่านบทบาทของครูเอื้อ สุนทรสนาน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญของรัฐในการเผยแพร่เพลงไทยสากลและนโยบายด้านวัฒนธรรมสู่ประชาชนผ่านสื่อวิทยุ โดยเป็นที่รู้จักในนาม “วงสุนทราภรณ์”¹²

⁸ Kanchani Khambunrat, “The Culture of the Leader (Field Marshal P. Pibulsonggram) Caused Hardship for Middle-Aged and Elderly Women,” Silpawattanatham, August 20, 2022, https://www.silpa-mag.com/culture/article_1453. (in Thai)

⁹ Music Division, Fine Arts Department, *Twelve Stories of Opera* (Bangkok: Phra Chan Printing Press, 1952). (in Thai)

¹⁰ “History of the College,” College of Dramatic Arts, last modified 2025, <http://cda.bpi.ac.th/prawat.html>. (in Thai)

¹¹ *Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Uea Sunthonsanan* (Bangkok: P. Samphan Phanit, 1982), 1-5. (in Thai)

¹² *Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Uea Sunthonsanan* (Bangkok: P. Samphan Phanit, 1982), 1-5. (in Thai)

กระบวนการถ่ายทอดในแนวทางนี้มุ่งเน้นการเข้าถึงของมวลชนและมีบทบาทสำคัญต่อการขยายรูปแบบการขับร้องแบบตะวันตก ออกไปนอกกรอบของสถาบันการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม หลักฐานเชิงประจักษ์ในช่วงเวลานี้ปรากฏจากการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีตะวันตกอย่างเป็นทางการ

Figure 1 The book “Principles of Music and Singing” (The first vocal instruction book in Thailand)

Source: Phra Chenduriyang, *Principles of Music and Singing* (Bangkok: Kurusapa Printing House, 1949). (in Thai)

Figure 2 Khru Weenaphatra Meesuk (a Thai teacher of Western vocal music)

Source: Music Division, Fine Arts Department, *Historical Play: Memorial Book for the Cremation of Mrs. Weenaphatra Meesuk* (Bangkok: Thai Watana Panich, 1955). (in Thai)

ยุคที่ 2 ยุคเข้าสู่ระบบการศึกษา (พ.ศ. 2501-2515) ยุคนี้เป็นช่วงเวลาที่ต้องทำความเข้าใจด้านการขับร้องแบบตะวันตก ที่วางรากฐานไว้ในยุคแรกเริ่มถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาและแพร่หลายมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นผลสืบเนื่องจากการที่รัฐบาลเริ่มบรรจุวิชาขับร้องและดนตรีไว้เป็นวิชาบังคับในหมวดศิลปศึกษาของหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงนโยบายที่สะท้อนการยกระดับวิชาดนตรีเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ทำให้เกิดความต้องการบุคลากรครูและสื่อการสอนที่มีมาตรฐานมากขึ้น การขยายตัวสู่ระดับอุดมศึกษาและการผลิตครู การเรียนการสอนดนตรีตะวันตกเริ่มปรากฏในระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยในปี พ.ศ. 2500 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอน “รายวิชาสังคีตนิยม” เป็นครั้งแรก ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการนำดนตรีศึกษาตะวันตกเข้ามาสู่มหาวิทยาลัย¹³ ในขณะเดียวกัน วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้เริ่มมีการสอนทฤษฎีดนตรีสากลและการขับร้องตั้งแต่ยังเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู การเกิดขึ้นของหลักสูตรเหล่านี้ในสถาบันผลิตครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสร้างบุคลากรครูรุ่นใหม่ที่มีความรู้ด้านดนตรีตะวันตกอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับการขยายตัวของวิชาดนตรีในโรงเรียนทั่วประเทศ¹⁴

นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ความรู้สู่ภูมิภาค เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนมีความชำนาญในพื้นที่ห่างไกล กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งโครงการ “วิทยุโรงเรียน” ขึ้น ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกระจายองค์ความรู้ด้านดนตรีและขับร้องไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ปรากฏเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ผ่านบทเพลงสำหรับเด็กที่ถูกใช้เป็นสื่อการสอนในช่วงเวลาดังกล่าว โดยมีบทเพลงสำหรับเด็กที่มีทำนองแบบสากลแต่ใช้เนื้อร้องภาษาไทยที่เข้าใจง่าย เช่น เพลงช้าง และ เพลงหนูมาลี กลายเป็นสื่อการสอนที่แพร่หลายและเป็นที่รู้จักมาจนถึงปัจจุบัน การสืบทอดและพัฒนาในสถาบันเฉพาะทาง วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นศูนย์กลางการสอนขับร้องคลาสสิกของรัฐได้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยรองศาสตราจารย์พิจิตต์ สวามิภักดิ์ เข้ามารับหน้าที่สอนการขับร้องคลาสสิกอย่างเป็นแบบแผนต่อจากครูวิณพรัตรา มีสุข ท่านเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งคณะนักร้องประสานเสียงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2502-2517 ซึ่งสะท้อนการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดในระดับสถาบันอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะเดียวกัน ผลผลิตจากยุคก่อร่างได้เติบโตขึ้นเป็นศิลปินคนสำคัญของวงการ ครุฑนภา หวังในธรรม ได้เป็นคีตศิลปินเสียงโซปราโนประจำวงดุริยางค์สากล กรมศิลปากร ซึ่งแสดงให้เห็นผลลัพธ์ของกระบวนการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกที่เริ่มฝังรากในระบบการศึกษาไทย

ยุคที่ 3 ยุคพัฒนาการ (พ.ศ. 2516-2531) เป็นยุคแห่งการเติบโตและต่อยอดองค์ความรู้การขับร้องแบบตะวันตก ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ มีการเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีตะวันตกในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บุคลากรครู-อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศได้กลับมาเป็นกำลังสำคัญในการวางรากฐานและยกระดับการเรียนการสอนขับร้องคลาสสิกสมัยใหม่ในประเทศไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล พัฒนาการที่สำคัญที่สุดในยุคนี้คือการที่คณาจารย์ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้นำเทคนิคการสอนและการขับร้องที่มีมาตรฐานสากลเข้ามาเผยแพร่ในระดับอุดมศึกษาอย่างกว้างขวาง บุคลากรสำคัญในยุคนี้ได้แก่ อาจารย์ดุซงญอ พนมยงค์ บุญทศกุล¹⁵ และ

¹³ Kowit Khanthasiri, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, August 3, 2025.

¹⁴ “History,” College of Music, Bansorndejchaopraya Rajabhat University, last modified 2021, <http://music.bsru.ac.th/about-us/>. (in Thai); Puengchit Sawamiphakdi, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, December 11, 2025.

¹⁵ Dusdi Banomyong-Buntasnakul, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, August 17, 2025.

อาจารย์สรา เกษมศรี ณ อยุธยา¹⁶ การสอนของท่านเน้นเทคนิคการขับร้องแบบเบลคันโต (Bel Canto) ที่ให้ความสำคัญกับการควบคุมลมหายใจ การเปิดคอ การวางตำแหน่งเสียง และการออกเสียงในบทเพลงร้องภาษาต่างประเทศ เช่น อิตาลี เยอรมัน อังกฤษ ให้ถูกต้อง สะท้อนรูปแบบการถ่ายทอดที่เน้นมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างชัดเจน นอกจากนี้ท่านยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมขับร้องประสานเสียงในระดับอุดมศึกษา การสร้างองค์ความรู้และสื่อการสอนในระบบการศึกษาควบคู่ไปกับการเติบโตในระดับอุดมศึกษา ในยุคนี้ยังมีการจัดทำหลักสูตรและตำราเรียนสำหรับกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น¹⁷ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2521-2525 รองศาสตราจารย์พิจิตต์ สวามิภักดิ์ และอาจารย์วัฒน์ ลัดดาภิบาล เป็นบุคลากรสำคัญในการแต่งและเรียบเรียงหนังสือเรียนและคู่มือครูสำหรับวิชาขับร้องสากลในระดับมัธยมศึกษาเพื่อใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนในหลักสูตรวิชาชีพโดยเฉพาะ การเกิดขึ้นของเอกสารการสอนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการทำให้องค์ความรู้ด้านการขับร้องตะวันตกกลายเป็นศาสตร์ที่มีแบบแผนและสามารถถ่ายทอดได้อย่างเป็นระบบในหลักสูตรการศึกษาของชาติ อีกทั้งการสื่อสารแนวคิดชาตินิยมผ่านเสียงขับร้อง ตัวอย่างของยุคนี้ อาจารย์สันติ ลุนเผ่ เป็นหนึ่งสัญลักษณ์ของนักร้องเพลงปลุกใจรักชาติอย่างเต็มตัว อย่างการขับร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์ “ความฝันอันสูงสุด” และ “เราสู้” ซึ่งมีบทบาทอย่างสูงในช่วงเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองของประเทศ การถ่ายทอดบทเพลงเหล่านี้ด้วยเทคนิคการขับร้องแบบคลาสสิกตะวันตกที่ทรงพลัง เช่น การใช้เสียง Head Tone การเปิดคอ และการใช้พลังจากร่างกายทั้งหมด การออกเสียงภาษาไทยที่ชัดเจนและเต็มเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกรักชาติ แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ศิลปะตะวันตกเพื่อแสดงออกถึงอุดมการณ์ความเป็นชาติไทยได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งถือเป็นการตกผลึกของแนวคิด “สำนักคิดขับร้องคลาสสิก-เชิงชาตินิยม” ที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคก่อนหน้า¹⁸

การสังเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดและกรอบการวิเคราะห์ “สำนักคิดขับร้อง”

จากพัฒนาการการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยตลอด 3 ยุคสมัยที่ได้นำเสนอไปนั้น มิใช่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาอย่างเป็นเส้นตรง หากแต่เป็นพลวัตที่ซับซ้อนซึ่งก่อให้เกิดแนวทางและปรัชญาการสอนที่หลากหลายและแตกต่างกันชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เชื่อมโยงการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ตามลำดับเวลาสู่การสังเคราะห์เชิงประเพณีวิทยา โดยนำข้อมูลทั้งหมดจากเอกสารและการสัมภาษณ์มาจัดกลุ่มและจำแนกตามเกณฑ์ที่มีความหมายต่อกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยพิจารณาจากปัจจัยหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ปรัชญาและเป้าหมายหลักในการสอน ได้แก่ การเน้นทฤษฎีหรือการปฏิบัติ 2) บริบทและศูนย์กลางของการถ่ายทอด ได้แก่ สถาบันการศึกษาของรัฐหรือวงดนตรีอาชีพ 3) กลุ่มบุคคลสำคัญผู้เป็นต้นแบบ ได้แก่ ครู อาจารย์ นักร้อง และนักดนตรี และ 4) การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกศิษย์ ได้แก่ ลูกศิษย์วิชาขับร้องและดนตรี ผลจากการสังเคราะห์ด้วยหลักการดังกล่าวนำไปสู่ผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัยนี้ นั่นคือ “สำนักคิดขับร้อง” (Schools of Thought) จำนวน 4 สำนัก ทั้งนี้คำว่า “สำนักคิดขับร้อง” (Schools of Thought) ที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นคำอธิบายเชิงวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยใช้เพื่อสังเคราะห์การถ่ายทอดจากหลักฐานเชิงประจักษ์ มิได้หมายความว่า เป็นชื่อครูหรือบุคคลในประวัติศาสตร์ใช้เรียกตนเองในช่วงเวลาดังกล่าว จึงเป็นแนวคิดที่ใช้ทำความเข้าใจความแตกต่างของแนวทางการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ปรากฏผ่านตำราเรียน กระบวนการสอนและความสัมพันธ์เชิงสืบทอดระหว่างครูและศิษย์ ได้แก่

¹⁶ *Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Sara Kasemsri Na Ayudhaya* (Bangkok: n.p., 2015). (in Thai)

¹⁷ Narutt Suttachitt, *Music Education: Principles and Essence*, 10th ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2018). (in Thai)

¹⁸ *Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Sub Lieutenant Santi Lunphe* (Bangkok: n.p., 2025). (in Thai)

1) **สำนักคิดขับร้องเชิงทฤษฎีดนตรี** สำนักคิดนี้มีรากฐานและปรัชญาการสอนที่ชัดเจนที่สุดจากบุคคลเพียงท่านเดียว คือ “พระเจนดุริยางค์” (ปิติ วาทยะกร) ครูดนตรีผู้วางรากฐานดนตรีตะวันตกในประเทศไทย แม้พระเจนดุริยางค์จะมีได้ทำหน้าที่เป็นครูสอนขับร้องในความหมายของการฝึกเสียงรายบุคคลโดยตรง หากแต่บทบาทสำคัญคือ การวางรากฐานเชิงองค์ความรู้ผ่านตำราและระบบทฤษฎีดนตรี ซึ่งส่งอิทธิพลต่อแนวคิดและรูปแบบการถ่ายทอดในระยะต่อมา หัวใจสำคัญของสำนักคิดนี้คือความเชื่อที่ว่า ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีดนตรีอย่างถ่องแท้ต้องมาก่อนการปฏิบัติ จำเป็นต้องมีพื้นฐานทางวิชาการที่มั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านและเขียนโน้ตสากล คุณูปการที่สำคัญที่สุดของพระเจนดุริยางค์ที่สะท้อนปรัชญาของสำนักคิดนี้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมที่สุด คือ การเรียบเรียงตำราและแบบเรียนขับร้องตะวันตกเป็นภาษาไทยฉบับแรกของประเทศ คือการเรียบเรียงหนังสือ “หลักวิชาดนตรีและขับร้อง” (พ.ศ. 2492) เป็นตำราสอนขับร้องแบบตะวันตกฉบับภาษาไทยเล่มแรก ที่อธิบายหลักการพื้นฐานอย่างการหายใจและการออกเสียง มีจุดเด่นคือ การนำหลักการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาประยุกต์ใช้เป็นแบบฝึกหัดเสียงร้องคู่กับโน้ตสากล ซึ่งเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ตะวันตกเข้ากับบริบทของภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม¹⁹ และหนังสือชุด “หลักวิชาดนตรีและขับร้อง เล่ม 1-3” (พ.ศ. 2495) ซึ่งวางระบบการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่หลักการหายใจ การอ่านโน้ต ไปจนถึงการฝึกร้องในบันไดเสียงต่าง ๆ พร้อมแนะนำบทเพลงสำหรับฝึกฝนตามระดับชั้นปี²⁰ ปรัชญาการสอนนี้ได้รับการยืนยันจากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์โดยตรง คือ พ.ต.ท. ดร.ทิฆา โพธิเวส ซึ่งได้เรียนกับท่านที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กล่าวว่า “ท่านอาจารย์พระเจนจะพูดอยู่เสมอว่า เป็นนักร้องก็ดี เป็นนักดนตรีก็ดี ต้องรู้จักโน้ต รู้จักเสียง”²¹ คำกล่าวนี้ส่งเสริมแก่นของสำนักคิดเชิงทฤษฎีได้อย่างสมบูรณ์แบบ คือ การวางรากฐานความรู้ทางวิชาการดนตรีให้เป็นระบบแบบแผน เพื่อสร้างนักร้องและนักดนตรีที่มีความเข้าใจในศาสตร์อย่างลึกซึ้ง

2) **สำนักคิดขับร้องคลาสสิก-เชิงวิชาการสถาบัน** สำนักคิดนี้มีจุดกำเนิดและศูนย์กลางอยู่ที่สถาบันการศึกษาของรัฐ มีเป้าหมายหลักคือการนำองค์ความรู้และเทคนิคการขับร้องคลาสสิกตะวันตกอย่างเป็นแบบแผนเข้ามาปลูกฝังและถ่ายทอดผ่านระบบการศึกษาของชาติอย่างเป็นทางการ มีปรัชญาคือการสร้างนักร้องและครูที่มีพื้นฐานทางดนตรีคลาสสิกที่ถูกต้องและเคร่งครัดตามมาตรฐานสากล โดยมีการสืบทอดองค์ความรู้ (Pedagogical Lineage) ที่ชัดเจนและต่อเนื่องภายในสถาบัน ผู้บุกเบิกและวางรากฐานของสำนักคิดนี้คือ ครูวินพริตตรา มีสุข เป็นบุคลากรสำคัญที่นำการขับร้องคลาสสิกตะวันตกเข้าสู่ระบบการศึกษาของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม แนวทางการสอนของท่านเคร่งครัดตามแบบแผนดนตรีคลาสสิกตะวันตก โดยเน้นการฝึกพื้นฐานที่สำคัญ²² จากการสัมภาษณ์ ครุณา หวังในธรรม ซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดโดยตรงเพียงคนเดียวของท่าน อธิบายว่า การฝึกแบบฝึกหัดเสียงอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการเรียนบทเพลงร้องคลาสสิกภาษาต่างประเทศเป็นหลักเท่านั้น²³ การส่งต่อความรู้ของสำนักคิดนี้ถูกสืบทอดอย่างชัดเจนภายในวิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อรองศาสตราจารย์พึงจิตต์ สวามิภักดิ์ ได้เข้ามารับหน้าที่สอนและพัฒนาหลักสูตรต่อจากครูวินพริตตรา ท่านไม่เพียงสืบทอดการสอนขับร้องคลาสสิกอย่างเป็นแบบแผน แต่ยังเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งคณะนักร้องประสานเสียงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และ

¹⁹ Phra Chenduriyang, *Principles of Music and Singing* (Bangkok: Kurusapa Printing House, 1949). (in Thai)

²⁰ Phra Chenduriyang, *The Memoirs of Phra Chenduriyang (Piti Vadyakara)* (Bangkok: Amarin Printing Group, 1990). (in Thai)

²¹ Teekar Bodhivesa, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, June 17, 2025.

²² Music Division, Fine Arts Department, *Historical Play: Memorial Book for the Cremation of Mrs. Weenaphatra Meesuk* (Bangkok: Thai Watana Panich, 1955). (in Thai)

²³ Napha Wangnaitham, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, July 31, 2025.

มีบทบาทสำคัญในการแต่งตำราเรียนวิชาขับร้องสากลสำหรับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการตอกย้ำความเป็น “เชิงวิชาการสถาบัน” ของสำนักคิดนี้ให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น²⁴ นอกจากนี้ ยังเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องช่องเสียงทั้ง 3 แบบ คือ 1) Chest Tone 2) Mouth Tone และ 3) Head Tone²⁵ ดังนั้น สำนักคิดขับร้องคลาสสิก-เชิงวิชาการสถาบันจึงมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในการส่งต่อองค์ความรู้ที่เติบโตและถ่ายทอดภายในสถาบันการศึกษาของรัฐอย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการขับร้องคลาสสิกตามมาตรฐานสากล ผ่านกระบวนการสอนที่เป็นระบบ มีแบบแผน และเน้นความเข้าใจทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง

3) สำนักคิดขับร้องเชิงปฏิบัติ สำนักคิดนี้มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสองสำนักคิดแรก โดยมีรากฐานอยู่บนโลกแห่งการปฏิบัติจริงของวงดนตรีอาชีพ หลักการของสำนักคิดนี้คือการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการสร้างนักร้องสำหรับเพลงไทยสากลและเพลงลูกกรุงโดยเฉพาะ ผู้นำของสำนักคิดนี้คือ ครูเอื้อ สุนทรสนาน และวงดนตรีกรมโฆษณาการ (หน่วยงานของรัฐ) หรือรู้จักในนามวงดนตรีเอกชนว่า “วงสุนทราภรณ์” ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญของรัฐในการเผยแพร่นโยบายและเพลงไทยสากลสู่ประชาชนผ่านสื่อวิทยุ ในบริบทนี้การถ่ายทอดองค์ความรู้จึงไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะของครูและนักเรียนในห้องเรียน แต่เป็นรูปแบบของหัวหน้าวงและนักร้องฝึกหัดภายในวงดนตรีอาชีพ กระบวนการเรียนรู้นั้นการซ้อมและแสดงจริงเป็นหลัก นักร้องใหม่จะต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนที่เข้มข้นตามระบบของวง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นนักร้องในวงสุนทราภรณ์ ได้แก่ ดร.นิตยา อรุณวงศ์ (โณฉาย อรุณฉาน)²⁶ และครูประลองสิทธิ์ สุขศิริพรฤทธิ์ (ครูอโศก)²⁷ สรุปได้ว่า “การสอนของครูเอื้อจะให้ร้องกับเปียโนเป็นส่วนใหญ่ ซ้อมกับเปียโนทุกวัน ฝึกการฟังโน้ต และในช่วงแรกที่เขาเข้ามาไม่มีใครสอน ต้องอาศัยการฟังเพลงจากวิทยุเอา จดเนื้อเพลงเอง ต้องร้องกับเปียโนทุกวัน” แสดงให้เห็นว่านักร้องต้องมีการฝึกซ้อมร่วมกับเปียโนทุกวันถือเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญ ก่อนที่นักร้องจะได้ฝึกซ้อมร่วมกับวงดนตรีขนาดใหญ่ต่อไป เกล็ดสำคัญที่โดดเด่นที่สุดของสำนักคิดนี้คือเทคนิคการฝึกเสียงที่เรียกว่า “การระเบิดเสียง” ซึ่งเป็นเทคนิคเฉพาะตัวที่ครูเอื้อพัฒนาขึ้นเพื่อสร้างนักร้องที่มีพลังเสียงและมีความชัดเจนในการออกเสียง เหมาะสำหรับบทเพลงลูกกรุงและเพลงมาร์ช ที่ใช้ในการแสดงเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐในขณะนั้น ดร.นิตยา อรุณวงศ์ อธิบายเทคนิคนี้ไว้ว่า “ลูกศิษย์ครูเอื้อต้องระเบิดเสียงเป็นทุกคน การระเบิดเสียง คือ การทำให้กล้ามเนื้อทุกส่วนเปิด หรือถ้าพูดง่าย ๆ ก็คือการร้องแบบเต็มเสียง โดยร้องให้เต็มเสียงก่อนแล้วจึงค่อย ๆ มาปรับความบางความหนาของเสียง จะไม่มีการปั้นคำ ครูเอื้อให้นิยามไว้ว่า ‘ถ้าฐานเสียงไม่แน่น ยอดก็จะแกว่ง’”²⁸ เทคนิคนี้มักถูกฝึกฝนผ่านการขับร้องเพลงหมู่หรือเพลงมาร์ช เพื่อให้นักร้องได้เรียนรู้การเปิดลำคอและใช้กล้ามเนื้ออย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้น สำนักคิดขับร้องเชิงปฏิบัติ จึงเป็นตัวแทนของการถ่ายทอดองค์ความรู้ในบริบทของวงดนตรีอาชีพอย่างแท้จริง โดยมีครูเอื้อ สุนทรสนาน เป็นผู้กำหนดแนวทางการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่อ้างอิงหลักปฏิบัติขับร้อง

²⁴ Puengchit Sawamiphakdi, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, December 11, 2025.

²⁵ Wane Laddaklom, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, June 27, 2025.

²⁶ Nittaya Arunwong, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, June 21, 2025.

²⁷ Pralongsit Suksiripornrit, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, June 21, 2025.

²⁸ Nittaya Arunwong, “The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988),” interview by Awasdakan Poomee, June 21, 2025.

และทฤษฎีดนตรีตะวันตก เน้นทักษะที่จำเป็นต่อการใช้งานจริงในฐานะของ “นักร้องและศิลปิน” ซึ่งเป็นแนวทางที่แตกต่างจากสำนักคิดขับร้องเชิงทฤษฎีดนตรี และสำนักคิดขับร้อง-เชิงวิชาการสถาบันอย่างสิ้นเชิง

4) **สำนักคิดขับร้องคลาสสิก-ชิงชาตินิยม** สำนักคิดนี้เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกกับอุดมการณ์ความเป็นชาติไทยได้อย่างชัดเจนที่สุด หลักการของสำนักคิดนี้คือ การนำเทคนิคการขับร้องคลาสสิกตะวันตกมาประยุกต์ใช้กับการถ่ายทอดบทเพลงที่มีเนื้อหาภาษาไทย เพื่อแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์และความเป็นชาติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยืนยันตัวตนทางวัฒนธรรมของไทยในบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) การขับร้องเพื่ออุดมการณ์ชาติ คือ การนำเทคนิคการขับร้องคลาสสิกมาใช้ขับร้องบทเพลงที่มีเนื้อหา “ปลุกใจรักชาติ” อย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองต่อบริบททางสังคมและการเมืองในแต่ละยุคสมัย 2) การสร้างสรรค์อัตลักษณ์ไทยร่วมสมัย คือ การนำเทคนิคการขับร้องคลาสสิกตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การขับร้องประสานเสียง” มาผสมผสานกับบทเพลงไทยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีอัตลักษณ์ใหม่ เป็น “ไทยร่วมสมัย” ที่ได้รับการยอมรับในเวทีระดับนานาชาติ โดยมีผู้แทนแนวคิดที่สำคัญ 3 ท่าน ได้แก่ ครุณา หวังธรรม อาจารย์สันติ ลุนเผ่ (ไพศาล ลุนเผ่) และอาจารย์ดุขี้ พนมยงค์ บุญทัศนกุล

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกผ่าน 3 ยุคสมัย และการตกผลึกเป็น 4 สำนักคิด การอภิปรายผลในส่วนนี้จะใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อตีความและให้ความหมายต่อข้อค้นพบดังกล่าว โดยจะมีการเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาในต่างประเทศและสังเคราะห์บทเรียนที่ได้รับเพื่อนำเสนอในเชิงวิพากษ์ ดังนี้

1. อำนาจรัฐกับนโยบายทางวัฒนธรรม: มุมมองเชิงเปรียบเทียบ

ข้อค้นพบใน “ยุคก่อร่างแห่งการวางรากฐาน” (พ.ศ. 2475-2500) ที่รัฐบาลคณะราษฎรใช้นโยบาย “รัฐนิยม” เพื่อส่งเสริมดนตรีตะวันตกในฐานะเครื่องมือสร้างชาติสมัยใหม่ สามารถวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้งผ่านแนวคิด “โครงสร้างอำนาจทางวัฒนธรรม” (Cultural Hegemony) ของ Antonio Gramsci²⁹ ซึ่งรัฐไม่ได้ใช้อำนาจบังคับเพียงอย่างเดียว แต่สร้าง “ความยินยอมพร้อมใจ” จากมวลชน โดยทำให้ค่านิยมของรัฐกลายเป็น “สามัญสำนึกที่สังคมยอมรับ” สถาบันที่รัฐจัดตั้งขึ้น เช่น โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์และวงดนตรีกรมโฆษณาการ จึงทำงานในฐานะ “กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ” (Ideological State Apparatuses-ISAs) ตามแนวคิดของ Louis Althusser³⁰ ปรากฏการณ์นี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาในเอเชียตะวันออก จะพบว่าในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ญี่ปุ่นและไต้หวันต่างก็นำดนตรีตะวันตกเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา แต่มีเป้าหมายที่แตกต่างกัน โดยเน้นการใช้ดนตรีเพื่อ “การปลูกฝังคุณธรรมและระเบียบวินัย” (Moral & Physical Education) ตามแนวทางของเพสตาลอซี (Pestalozzi) ที่รับมาจากสหรัฐอเมริกา³¹ ในขณะที่เป้าหมายของรัฐบาลไทยเน้นไปที่การสร้างภาพลักษณ์ของ “ความศิวิไลซ์” และ “ความทันสมัย” เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองเป็นหลัก การเปรียบเทียบนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้จะใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกแบบเดียวกัน แต่เป้าหมายของรัฐในแต่ละชาติกลับแตกต่างกันไปตามบริบททางประวัติศาสตร์และการเมืองของตนเอง

²⁹ Antonio Gramsci, *Selections from the Prison Notebooks*, ed. and trans. Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith (New York: International Publishers, 1971).

³⁰ Louis Althusser, “Ideology and Ideological State Apparatuses (Notes towards an Investigation),” in *Lenin and Philosophy, and Other Essays*, trans. Ben Brewster (New York: Monthly Review Press, 1971), 127-186.

³¹ Masafumi Ogawa, “The Development of Music Education in Japan,” *The Quarterly Journal of Music Teaching and Learning* 2, no. 3 (1991): 54-59.

2. การถ่ายทอดความรู้ (Pedagogical Lineage) ของมรดกรูปแบบครู-ศิษย์

กลไกในระดับจุลภาคที่ทำให้องค์ความรู้ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นรูปธรรมคือ “โมเดลการถ่ายทอดความรู้ระหว่างครูสู่ศิษย์” (Master-Apprentice Model) ซึ่งเป็นแกนกลางของการถ่ายทอดความรู้ในศิลปะดนตรีมาอย่างยาวนาน³² การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า “สำนักคิด” ทั้งสี่ที่ค้นพบคือ ผลลัพธ์ของการสืบทอดองค์ความรู้ (Pedagogical Lineage) ที่แตกต่างกัน 4 สาย³³ สิ่งที่น่าสนใจเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์การสอนดนตรีในตะวันตก คือความแตกต่างระหว่างการถ่ายทอดความรู้ผ่าน “ตัวบท” (Text-based transmission) กับ “การปฏิบัติ” (Practice-Based Transmission) สำนักคิดเชิงทฤษฎีดนตรีของพระเจนดุริยางค์ มีลักษณะที่โดดเด่นคือการสร้าง “ตำราเรียนขับร้อง” ภาษาไทยขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการ “ถอดรหัส” องค์ความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ให้กลายเป็นองค์ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และสามารถผลิตซ้ำและเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง คล้ายกับบทบาทของการประดิษฐ์เครื่องพิมพ์ในยุโรปที่ทำให้เกิดการสร้างมาตรฐานทางการสอนดนตรีในศตวรรษที่ 16³⁴ ในทางตรงกันข้าม สำนักคิดเชิงปฏิบัติของครูเอื้อ สุนทรสนาน กลับเป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านการปฏิบัติจริง การซึมซับ และการเลียนแบบ (Imitation) ภายใน “พื้นที่” ของวงดนตรีราชินี ซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมของการเรียนรู้แบบครู-ศิษย์ที่เน้นการลงมือทำ (Learning-by-Doing)³⁵

3. ภาวะย้อนแย้งของดนตรีชาตินิยม การสร้างอัตลักษณ์ไทยในภาษาดนตรีตะวันตก

ข้อค้นพบเรื่อง “สำนักคิดขับร้องคลาสสิก-เชิงชาตินิยม” เป็นตัวอย่างที่สมบูรณ์ของกระแส “ดนตรีชาตินิยม” (Musical Nationalism) ซึ่งเป็นปฏิกิริยาต่อต้านการครอบงำทางวัฒนธรรมจากมหาอำนาจในยุโรปช่วงศตวรรษที่ 19 แต่ในบริบทของไทยกลับเกิดภาวะย้อนแย้ง (Paradox) ที่น่าขบคิดคือการนำ “ภาษา” ดนตรีของวัฒนธรรมตะวันตกที่รัฐเคยใช้เป็นเครื่องมือมาใช้เพื่อแสดงออกถึง “ความเป็นชาติไทย” อย่างเข้มข้น ซึ่งเป็นกระบวนการ “ช่วงชิงและนิยามความหมายใหม่” (Appropriation & Re-Contextualization) เมื่อเปรียบเทียบกับขบวนการชาตินิยมทางดนตรีในประเทศนอกยุโรปอื่น ๆ เช่น ในลาตินอเมริกา ที่นักประพันธ์เพลงอย่าง Revueltas ในเม็กซิโก หันไปใช้องค์ประกอบจากดนตรีพื้นถิ่น (Indigenous music) เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชาติ³⁶ กรณีของไทยกลับมีความซับซ้อนยิ่งกว่า เพราะศิลปินอย่าง อาจารย์สันติ ลุนเผ่ และอาจารย์ดุซงญอ พนมยงค์ ไม่ได้ปฏิเสธภาษาดนตรีตะวันตก แต่กลับนำเทคนิคการขับร้องคลาสสิกชั้นสูงมาใช้กับบทเพลงภาษาไทยเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีทั้งความเป็นสากลและความเป็นไทยในเวลาเดียวกัน สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่ง แต่เป็นพื้นที่ของการต่อรองความหมายอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ภาวะย้อนแย้งนี้ไม่ได้ปรากฏอยู่แค่ในระดับแนวคิด แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในระดับปฏิบัติการขับร้องด้วย งานวิจัยของวิชาลัมพก์ เหล่าวานิช และมนสิการ เหล่าวานิช ชี้ให้เห็นว่าการนำเทคนิคการขับร้องประสานเสียงแบบตะวันตกที่เน้นการสร้างเสียงที่กลมกลืน (Blending) และสระที่บริสุทธิ์ (Pure

³² Stefan Gies, “The Birth of the Oslo Conservatoire out of the Spirit of the Master-Apprentice Model,” in *Higher Music Education: Historical Perspectives*, ed. Øivind Varkøy, Ellen M. Stabell, and Bjørnar Utne-Reitan (Oslo: Cappelen Damm academic, 2023), 15-37.

³³ Kimberly Beasley, “An Exploration of Pedagogical Ancestry,” *CS Music*, June 1, 2014, <https://www.csmusic.net/content/an-exploration-of-pedagogical-ancestry/>.

³⁴ Kate van Orden, “Domestic Music,” in *The Cambridge History of Sixteenth-Century Music*, ed. Iain Fenlon and Richard Wistreich (Cambridge: Cambridge University Press, 2019), 335-378.

³⁵ Stefan Gies, “The Birth of the Oslo Conservatoire out of the Spirit of the Master-Apprentice Model,” in *Higher Music Education: Historical Perspectives*, ed. Øivind Varkøy, Ellen M. Stabell, and Bjørnar Utne-Reitan (Oslo: Cappelen Damm academic, 2023), 15-37.

³⁶ Andrew D. Meyer, “Twentieth Century Nationalism in the Music of Janacek, Britten, Revueltas, and Harrison,” last modified March 29, 2020, <https://andrewdmeyer.com/2020/03/29/twentieth-century-nationalism-in-the-music-of-janacek-britten-revueltas-and-harrison/>.

vowels) มาใช้กับภาษาไทยนั้นมีความซับซ้อนอย่างยิ่ง เนื่องจากลักษณะทางสัทศาสตร์ของภาษาไทยที่มีทั้งสระเสียงสั้น-ยาว สระประสม และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งแตกต่างจากภาษาในยุโรปโดยสิ้นเชิง ความท้าทายในการสร้างความเป็นเอกภาพของเสียงสระ (Uniformity of Vowels) และการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำจึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่นักร้องประสานเสียงและผู้ควบคุมวงในไทย ต้องเผชิญในการประยุกต์ใช้เทคนิคตะวันตกให้เข้ากับอัตลักษณ์ของบทเพลงไทย นอกจากนี้ การที่นักร้องไทยมักปรับใช้รูปแบบการเปล่งเสียงแบบตะวันตกเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในเวทีการแข่งขันระดับนานาชาติ ยังอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือลดทอนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมในการขับร้องได้³⁷

4. ข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์และนัยสำหรับปัจจุบัน

บทเรียนทางนโยบายจากวัฒนธรรมนำการเมืองสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ นโยบาย “รัฐนิยม” ในอดีตแสดงให้เห็นถึงพลังของรัฐในการชี้นำและสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อเสียคือการสร้างวัฒนธรรมแบบ “บนลงล่าง” (Top-Down) และการลดทอนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การทำให้ดนตรีไทยเสื่อมความนิยมลงชั่วคราว บทเรียนจากอดีตนี้สามารถนำมาเป็นข้อคิดในการดำเนินนโยบาย “Soft Power” และ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ของไทยในปัจจุบันได้ การส่งเสริมวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพอาจไม่ใช่การ “สั่งสร้าง” แต่คือการ “สนับสนุน” ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ศิลปินสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระและหลากหลาย เพื่อให้วัฒนธรรมได้เติบโตอย่างเป็นธรรมชาติ (Organically) ซึ่งจะนำไปสู่ Soft Power ที่ยั่งยืนกว่าบทเรียนทางการสอน มรดกของรูปแบบครู-ศิษย์ สู่การสอนขับร้องสมัยใหม่ รูปแบบครู-ศิษย์ได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการถ่ายทอดองค์ความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นทักษะและความเข้าใจที่ไม่สามารถเขียนเป็นตำราได้ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในปัจจุบันชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของโมเดลนี้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่อาจกดทับความคิดสร้างสรรค์และความเป็นตัวของตัวเองของผู้เรียน³⁸ มรดกของสำนักคิดทั้งสี่จึงเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับครูผู้สอนขับร้องในปัจจุบันที่จะต้องหาจุดสมดุลระหว่างการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคนิคที่ถูกต้องแม่นยำตามแนวทางของตน กับการส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหา “เสียง” และอัตลักษณ์ทางดนตรีของตนเองอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสอนแบบ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” (Student-Centered Pedagogy) ที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นในปัจจุบัน³⁹

ข้อจำกัดของการศึกษา (Limitations) แม้งานวิจัยนี้จะนำกรอบแนวคิดเชิงอำนาจ วัฒนธรรมและการเมืองของดนตรีมาใช้ในการอภิปรายผลโดยเฉพาะแนวคิดโครงสร้างอำนาจทางวัฒนธรรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านสถาบัน อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้มิได้มุ่งวิเคราะห์การเมืองเชิงวาทกรรมหรือการกดทับทางวัฒนธรรมในกรอบทฤษฎีเชิงวิพากษ์อย่างเต็มรูปแบบ อาทิ ทฤษฎีหลังอาณานิคมหรือการศึกษาวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Cultural Studies) นอกจากนี้ขอบเขตของการศึกษามุ่งเน้นการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในระบบการศึกษาและสถาบันดนตรีเป็นหลัก จึงมิได้ครอบคลุมการวิเคราะห์เสียงของกลุ่มประชาชนในบริบทวัฒนธรรมย่อย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีลูกทุ่ง หรือความแตกต่างเชิงภูมิภาค ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการทำ ความเข้าใจพลวัตของอำนาจและวัฒนธรรมในสังคมไทยโดยรวม การจำกัดขอบเขตดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา

³⁷ Vitchatalum Laovanich and Monsikarn Laovanich, “The Processes and Challenges in Achieving Uniformity of Vowels and Diction in Thai Choral Singing: A Case Study of Suanplu Chorus,” *Journal of Interdisciplinary Voice Studies* 8, no. 2 (December 2023): 178.

³⁸ Marisa Lee Naismith, host, “#91. The Master-Apprentice Model: A Powerful Hierarchy with Travis Sherwood,” November 28, 2022, in *A Voice and Beyond*, podcast, 01:11:36, <https://drmarisaleenaismith.com/91-the-master-apprentice-model-a-powerful-hierarchy-with-travis-sherwood/>; Gerald Klickstein, “The Master-Apprentice Model Is Dead,” *Musician's Way Blog*, April 29, 2013, <https://www.musiciansway.com/blog/2013/04/the-master-apprentice-model-is-dead/>.

³⁹ Marisa Lee Naismith, host, “#91. The Master-Apprentice Model: A Powerful Hierarchy with Travis Sherwood,” November 28, 2022, in *A Voice and Beyond*, podcast, 01:11:36, <https://drmarisaleenaismith.com/91-the-master-apprentice-model-a-powerful-hierarchy-with-travis-sherwood/>.

ความชัดเจนของกรอบการวิเคราะห์และความสอดคล้องของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการศึกษา ข้อจำกัดเหล่านี้มิได้ลดทอนคุณค่าของข้อค้นพบ หากแต่ชี้ให้เห็นถึงพื้นที่ของการศึกษาต่อไปที่สามารถนำกรอบทฤษฎีเชิงวิพากษ์และการศึกษาเชิงขยายขอบมาประยุกต์ใช้ เพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี อำนาจ และสังคมไทยในมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

การศึกษาเรื่อง พัฒนาการการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2475-2531 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผู้วิจัยนำผลการวิจัยทั้งหมดมาสรุปเป็นตาราง โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ดัง Table 1 คือ 1) พัฒนาการการถ่ายทอดขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531 และดัง Table 2 คือ 2) สำนักคิดขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531 โดยมีรายละเอียดดังนี้

Table 1 The Transmission and Development of Western Singing Techniques, 1932-1988

Source: by author

The Development of Transmission of Western Vocal in Thailand (1932-1988)			
Periods (1932-1988)	Key Features of Western Vocal Transmission	The Body of Knowledge on Western Vocal Transmission	Instructors
1. The Foundational Era (1932-1957)	Western and Thai Vocal Instruction Based on Music Theory.	Singing from notation, vocal modulation according to Thai tones, breath control, music theory, vocal exercises, and Western and Thai repertoire.	Phra Chenduriyang
	Instruction in Classical Western Vocal Performance.	Singing Western repertoire, breath control, scale-based vocal training, voice placement, and head tone.	Khru Weenaphatra Meesuk
	Performance-Oriented Vocal Instruction in <i>Phleng Thai Sakon</i> and <i>Luk Krung</i> (with practical training with a band).	Choral singing of patriotic/rousing marches / Explosive vocal projection / Emphasis on natural vocal production / Maintaining an 'open' (tension-free) state in all muscle groups.	Khru Uea Sunthonsanan
2. The Era of Educational System Integration (1958-1972)	Western Vocal Instruction at the College of Dramatic Arts.	Bel canto singing, breath control, throat opening, head tone technique, Western and Thai repertoire, and vowel and consonant-based vocal warm-ups.	Assoc. Prof. Puengchit Sawamiphakdi
	The Transmission of Western Vocal Performance in Classical Repertoire and <i>Phleng Thai Sakon</i> .	Singing performance repertoire (Western and <i>Phleng Thai Sakon</i> songs), breath control, scale-based vocal training, rhythm, vocal embellishments, and vibrato (<i>Luk Kho</i>).	Khru Napha Wangnaitham

The Development of Transmission of Western Vocal in Thailand (1932-1988)			
Periods (1932-1988)	Key Features of Western Vocal Transmission	The Body of Knowledge on Western Vocal Transmission	Instructors
	Distance vocal instruction via radio for students, categorized by grade level and age.	Singing Thai songs transcribed in Western notation / Songs appropriate for children.	The School Radio Program Committee (Vocal Subject)
	The Transmission of Western Songs and Thai Patriotic/Nationalist Songs.	Singing patriotic/nationalist songs, power-based vocal techniques, breath control, throat opening, and Bel canto singing.	Ajam Santi Lunphe
3. The Developmental Era (1973-1988)	Classical Western Vocal Instruction in Higher Education.	Bel canto singing, breath control, vocal warm-ups, “open throat” and head tone techniques, repertoire knowledge, imagination and visualization in singing, and Western (emphasizing English) and Thai repertoire.	Assoc. Prof. Puengchit Sawamiphakdi
	Classical Western Vocal Instruction in Higher Education.	Bel canto singing, breath control, vocal warm-ups, “open throat” and head tone techniques, repertoire knowledge, imagination and visualization in singing, and Western (emphasizing Italian) and <i>Phleng Thai Sakon</i> repertoire.	Ajam Dusdi Banomyong-Buntasnakul
	Western vocal and choral instruction in educational institutions and higher education.	Western vocal performance, breath control, vocal warm-ups, “open throat” technique, head tone technique, and Western repertoire with an emphasis on German and other languages.	Ajam Sara Kasemsri Na Ayudhaya
	Transmission via state-sponsored patriotic songs / Classical Western vocal instruction in higher education.	Full-body engagement in singing, Bel canto singing, breath control, throat opening, vocal warm-ups, emphasis on diction, and Western repertoire.	Ajam Santi Lunphe
	Western vocal and choral instruction in specialized institutions and higher education.	Western vocal performance, breath control, vocal warm-ups, head tone technique, Western and Thai repertoire, and music theory.	Ajam Wanee Laddaklom

Table 1 แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการของการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยมิได้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงเชิงลำดับเวลา หากแต่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างอำนาจของรัฐและนโยบายทางวัฒนธรรมในแต่ละช่วงเวลา โดยเฉพาะในยุคก่อร่างแห่งการวางรากฐาน (พ.ศ. 2475-2500) ซึ่งรัฐได้ใช้นโยบายด้านการศึกษาและดนตรีในฐานะเครื่องมือสร้างความยินยอมและความเป็นชาติสมัยใหม่ ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง cultural hegemony ของ Gramsci⁴⁰ ที่อธิบายว่ารัฐสามารถสถาปนาอำนาจผ่านสถาบันทางวัฒนธรรมและการศึกษามากกว่าการใช้อำนาจบังคับโดยตรง เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและไต้หวัน⁴¹ จะเห็นได้ว่าแม้ดนตรีตะวันตกจะถูกบรรจุเข้าสู่ระบบการศึกษาในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน แต่เป้าหมายและความหมายทางการเมืองกลับแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละรัฐ Table 1 นี้ จึงทำหน้าที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันว่า “ยุคสมัย” ในงานวิจัยนี้เป็นกรอบการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างมิใช่การกำหนดจุดเริ่มต้นทางประวัติศาสตร์ของการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทย

Table 2 Schools of Thought in Western Vocal Performance in Thailand, 1932-1988

Source: by author

Western Vocal Schools of Thought in Thailand (1932-1988)				
Schools of Thought	Key Representatives	Principle	Teaching Methods	The Core Body of Knowledge of the School of Thought
1. The Music Theory-Based School	Phra Chenduriyang	Music theory precedes practice.	Emphasis on music theory knowledge and Sight-singing.	The establishment of a theory-based foundation for musical knowledge in Thailand.
2. The Institutional Academic-Classical School	Khru Weenaphatra Meesuk, Assoc. Prof. Puengchit Sawamiphakdi, Ajarn Wanee Laddaklom, Ajarn Dusdi Banomyong-Buntasnakul, Ajarn Santi Lunphe	Classical vocal technique based on rigorous standards.	Singing scales, vocal training, and vocal exercises, with an emphasis on classical repertoire and Western technique.	The systematic pedagogy of correct Western vocal technique within academic and formal education.
3. The Performance-Oriented School	Khru Uea Sunthonsanan	Practical vocal performance, music as a profession, and an emphasis on performance effectiveness.	Training through rehearsal and performance, Training in explosive vocal projection, Singing with an emphasis on rousing, nationalist songs.	Vocal techniques and training methods for <i>Phleng Thai Sakon</i> and <i>Luk Krung</i> repertoire. The transmission of Western musical culture to the Thai public and society.

⁴⁰ Antonio Gramsci, *Selections from the Prison Notebooks*, ed. and trans. Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith (New York: International Publishers, 1971).

⁴¹ Masafumi Ogawa, “The Development of Music Education in Japan,” *The Quarterly Journal of Music Teaching and Learning* 2, no. 3 (1991): 54-59.

Western Vocal Schools of Thought in Thailand (1932-1988)				
Schools of Thought	Key Representatives	Principle	Teaching Methods	The Core Body of Knowledge of the School of Thought
4. The Nationalistic-Classical School	Ajam Santi Lunphe, Ajam Dusdi Banomyong-Buntasnakul, Khru Napha Wangnaitham	Classical vocal technique in Western and patriotic repertoire.	Bel canto technique, voice placement, and throat opening.	Integrating classical vocal techniques with <i>Phleng Thai Sakon</i> repertoire, and creating an iconic vocal style for patriotic songs.

Table 2 แสดงผลการสังเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดการขับร้องแบบตะวันตกที่ก่อรูปเป็น “สำนักคิดขับร้อง” จำนวน 4 สำนัก โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากตำราเรียน กระบวนการฝึกการจัดการเรียนการสอน และลำดับการสืบทอดระหว่างครูและศิษย์ การจัดกลุ่มดังกล่าวมิได้เป็นการจัดประเภทเชิงทฤษฎีล่วงหน้า หากแต่เป็นผลจากการวิเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดที่แตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง pedagogical lineage และ master-apprentice model ของ Stefan Gies⁴² และ Kimberly Beasley⁴³ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างของแนวทางการสอนดนตรีมิได้เกิดจาก “แนวคิดนามธรรม” หากแต่เกิดจากสายการสืบทอดองค์ความรู้ กระบวนการฝึก และบริบทของพื้นที่การเรียนรู้ ตารางนี้จึงทำให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านตัวบท (text-based transmission) การถ่ายทอดผ่านสถาบัน และการถ่ายทอดผ่านการปฏิบัติจริงในวงดนตรีอาชีพ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้รูปแบบการขับร้องแบบตะวันตกในประเทศไทยมีพัฒนาการที่หลากหลายและไม่เป็นเส้นตรง

จากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการต่อยอดในเชิงปฏิบัติและเชิงวิชาการ ดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติกรอบแนวคิด “สำนักคิดขับร้อง” ทั้ง 4 สำนัก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการสอนขับร้องร่วมสมัย โดยบูรณาการจุดแข็งของแต่ละสำนักคิดเพื่อสร้างผู้เรียนที่มีความสามารถรอบด้าน
- 2) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังยุคสมัยปัจจุบัน (พ.ศ. 2532-ปัจจุบัน) เพื่อวิจัยต่อยอดในเชิงดนตรีศึกษาปฏิบัติ (Performance pedagogy) เพื่อพัฒนาแนวทางการสอนและแบบฝึกหัดที่สามารถแก้ไขปัญหาความท้าทายในการขับร้องเพลงภาษาไทยด้วยเทคนิคตะวันตก

⁴² Stefan Gies, “The Birth of the Oslo Conservatoire out of the Spirit of the Master-Apprentice Model,” in *Higher Music Education: Historical Perspectives*, ed. Øivind Varkøy, Ellen M. Stabell, and Bjørnar Utne-Reitan (Oslo: Cappelen Damm academic, 2023), 15-37.

⁴³ Kimberly Beasley, “An Exploration of Pedagogical Ancestry,” CS Music, June 1, 2014, <https://www.csmusic.net/content/an-exploration-of-pedagogical-ancestry/>.

References

- Althusser, Louis. "Ideology and Ideological State Apparatuses (Notes towards an Investigation)." In *Lenin and Philosophy, and Other Essays*, translated by Ben Brewster, 127-186. New York: Monthly Review Press, 1971.
- Aphaiphonrob, Phra. *Music Reading Practice, Volume 1*. Phra Nakorn: Sophon Phiphat Thanakorn Printing House, 1912. (in Thai)
- Arunwong, Nittaya. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, June 21, 2025.
- Banomyong-Buntasnakul, Dusdi. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, August 17, 2025.
- Beasley, Kimberly. "An Exploration of Pedagogical Ancestry." CS Music. June 1, 2014.
<https://www.csmusic.net/content/an-exploration-of-pedagogical-ancestry/>.
- Bodhivesa, Teekar. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, June 17, 2025.
- Chantavanich, Supang. *Data Analysis in Qualitative Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2016. (in Thai)
- Chenduriyang, Phra. *Principles of Music and Singing*. Bangkok: Kurusapa Printing House, 1949. (in Thai)
- Chenduriyang, Phra. *The Memoirs of Phra Chenduriyang (Piti Vadyakara)*. Bangkok: Amarin Printing Group, 1990. (in Thai)
- College of Dramatic Arts. "History of the College." Last modified 2025. <http://cda.bpi.ac.th/prawat.html>. (in Thai)
- College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. "History." Last modified 2021.
<http://music.bsru.ac.th/about-us/>. (in Thai)
- Daniel, Ryan, and Kelly Parkes. "The Apprentice to Master Journey: Exploring Tertiary Music Instrument Teachers' Reflections on Their Experiences as Learner." *Journal of Arts and Humanities* 4, no. 3 (March 2015): 52-63.
- Gies, Stefan. "The Birth of the Oslo Conservatoire out of the Spirit of the Master-Apprentice Model." In *Higher Music Education: Historical Perspectives*, edited by Øivind Varkøy, Ellen M. Stabell, and Bjørnar Utne-Reitan, 15-37. Oslo: Cappelen Damm academic, 2023.
- Gramsci, Antonio. *Selections from the Prison Notebooks*. Edited and translated by Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith. New York: International Publishers, 1971.
- Hin-on, Tharanat. "Lakorn Rong Gramophone Records: Reflection of Entertainment Culture from 1905 to 1931." *Journal of Humanities, Social Sciences and Arts* 2, no. 1 (January-June 2020): 68-82. (in Thai)

- Inkhong, Nutthan. "Development, Characteristics and Knowledge of Thai Popular Singing." PhD diss., Mahidol University, 2016. (in Thai)
- Khambunrat, Kanchani. "The Culture of the Leader (Field Marshal P. Pibulsonggram) Caused Hardship for Middle-Aged and Elderly Women." *Silpawattanatham*. August 20, 2022. https://www.silpa-mag.com/culture/article_1453. (in Thai)
- Khanthasiri, Kowit. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, August 3, 2025.
- Klickstein, Gerald. "The Master-Apprentice Model Is Dead." *Musician's Way Blog*. April 29, 2013. <https://www.musiciansway.com/blog/2013/04/the-master-apprentice-model-is-dead/>.
- Laddaklom, Wanee. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, June 27, 2025.
- Laovanich, Vitchatalum, and Monsikarn Laovanich. "The Processes and Challenges in Achieving Uniformity of Vowels and Diction in Thai Choral Singing: A Case Study of Suanplu Chorus." *Journal of Interdisciplinary Voice Studies* 8, no. 2 (December 2023): 159-178.
- Laovanich, Vitchatalum, and Somchai Trakarnrung. "Marginalization of Music Subject in Thai Basic Education Curriculum: An Archaeology of Knowledge Approach." *Fine Art International* 17, no. 1 (2013): 35-51.
- Long, Marion, Andrea Creech, Helena Gaunt, and Susan Hallam. "Conservatoire Students' Experiences and Perceptions of Instrument-Specific Master Classes." *Music Education Research* 16, no. 2 (2014): 176-192. <https://doi.org/10.1080/14613808.2013.859659>.
- Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Sara Kasemsri Na Ayudhaya*. Bangkok: n.p., 2015. (in Thai)
- Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Sub Lieutenant Santi Lunphe*. Bangkok: n.p., 2025. (in Thai)
- Memorial Book for the Royal-Sponsored Cremation of Uea Sunthonsanan*. Bangkok: P. Samphan Phanit, 1982. (in Thai)
- Meyer, Andrew D. "Twentieth Century Nationalism in the Music of Janacek, Britten, Revueltas, and Harrison." Last modified March 29, 2020. <https://andrewdmeyer.com/2020/03/29/twentieth-century-nationalism-in-the-music-of-janacek-britten-revueltas-and-harrison/>.
- Music Division, Fine Arts Department. *Historical Play: Memorial Book for the Cremation of Mrs. Weenaphatra Meesuk*. Bangkok: Thai Watana Panich, 1955. (in Thai)
- Music Division, Fine Arts Department. *Twelve Stories of Opera*. Bangkok: Phra Chan Printing Press, 1952. (in Thai)
- Naismith, Marisa Lee, host. "#91. The Master-Apprentice Model: A Powerful Hierarchy with Travis Sherwood." *A Voice and Beyond*. November 28, 2022. Podcast, 01:11:36. <https://drmarisaleenaismith.com/91-the-master-apprentice-model-a-powerful-hierarchy-with-travis-sherwood/>.
- Natchanawakul, Nachaya. "Western Music in Siam: The Development between A.C. 1841-1941." PhD diss., Mahidol University, 2012. (in Thai)

- Nuntasukon, Francis. "The Siamese Historical Music Transcription of 'Phra Aphaipholrop': The Pioneer Musicologist of Thailand." *Silpakorn University Journal* 41, no. 5 (September-October 2021): 57-69. (in Thai)
- Ogawa, Masafumi. "The Development of Music Education in Japan." *The Quarterly Journal of Music Teaching and Learning* 2, no. 3 (1991): 54-59.
- Orden, Kate van. "Domestic Music." In *The Cambridge History of Sixteenth-Century Music*, edited by Iain Fenlon and Richard Wistreich, 335-378. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
- Podhisita, Chai. *The Science and Art of Qualitative Research*. 9th ed. Bangkok: Amarin Printing and Publishing, 2021. (in Thai)
- Sawamiphakdi, Puengchit. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, December 11, 2025.
- Suksiripornrit, Pralongsit. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, June 21, 2025.
- Suttachitt, Narutt. *Music Education: Principles and Essence*. 10th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2018. (in Thai)
- Wangnaitham, Napha. "The Development of Western Vocal Pedagogical Transmission in Thailand after The Political Transition (1932-1988)." Interview by Awasdakan Poomee, July 31, 2025.